

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

29.05.2023

протокол № 07, п.8

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 29.05.2023 № 70

**УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЯМИ В ТУРИЗМІ /
CORPORATE MANAGEMENT IN TOURISM**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	«master»
Галузь знань	24 Сфера обслуговування /	« Services»
Спеціальність	242 «Туризм і рекреація» /	«Tourism and Recreation»
Освітня програма	Міжнародний туристичний бізнес /	International Tourism Business

Розробник: Корж Наталія; доктор економічних наук, професор.

Гарант освітньої програми «Міжнародний туристичний бізнес» – **Чорна Наталія, доктор історичних наук, професор.**

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи 11.05.2023 р. пр. № 07; на засіданні вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування 12.06.2023 р. пр. №06.

Рецензенти: Чорна Наталія; доктор історичних наук, професор;
Козловська Оксана; директор Вінницької філії приватного підприємства «ДАТУР», м. Вінниця.

Редактор: Фатеева Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 14.06.2023. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,33.
Обл.-вид. арк. 1,11. Тираж 2. Зам. № 277.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Метою вивчення дисципліни «Управління корпораціями в туризмі» є формування у майбутніх фахівців наукових фундаментальних знань з теорії управління корпораціями і практичних навичок щодо управлінської діяльності корпоративних структур в туризмі.

Предметом вивчення дисципліни є: загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління корпораціями; характеристика основних елементів організаційного та економічного механізмів управління утвореннями корпоративного типу в туризмі; загальні та специфічні підходи до формування системи стратегічного управління корпораціями в туризмі та забезпечення їх ефективного функціонування.

Вивчення дисципліни спрямовано на формування у студентів фахових компетентностей щодо застосування теоретичних основ управління корпораціями в практичній діяльності суб'єктів туристичного господарювання; розуміння особливостей організаційно-економічного механізму управління корпораціями в туризмі; використання моделей, міжнародних стандартів та принципів управління корпораціями в туристичному бізнесі; організації взаємоузгодженого функціонування органів управління корпораціями та розроблення системи заходів щодо усунення корпоративних конфліктів; оцінювання ефективності й результативності управління корпораціями та організації системи контролю в корпораціях у сфері туризму.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Управління корпораціями в туризмі» для освітньої програми «Міжнародний туристичний бізнес» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:**

здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

- **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- **фахові компетентності:**

СК3. Здатність до управління туристичним процесом у публічному секторі, в туристичній дестинації, туристичному підприємстві на різних ієрархічних рівнях;

СК4. Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду;

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації;

СК9. Здатність до підприємницької діяльності на міжнародному туристичному ринку.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Управління корпораціями в туризмі» полягають:

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань;

РН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку;

РН7. Організувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;

РН8. Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів;

РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, є вихідною та дозволить інтегрувати в собі попередньо здобуті здобувачами вищої освіти знання з різних галузей економіки та управління, на основі чого магістри зможуть оволодіти теоретичними знаннями та одержати практичні навички щодо організаційних, правових та фінансових аспектів діяльності корпорацій в сфері туризму.

Критерії оцінювання результатів навчання

Перевірка та оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів з дисципліни «Управління корпораціями в туризмі» забезпечується здійсненням поточного та підсумкового контролю.

Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач за результатами вивчення дисципліни, становить 100. На аудиторних заняттях здобувач може отримати 70 балів (14 занять * 5 балів = 70 балів), виконання самостійної роботи може бути оцінене максимально у 30 балів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять та передбачає оцінювання рівня теоретичної підготовки здобувачів за тематикою практичних занять. Здійснення поточного контролю знань здобувачів включає усне опитування, розв'язування завдань, виконання індивідуального завдання, комп'ютерне тестування, написання есе.

Виконання здобувачами самостійної роботи відбувається шляхом підготовки наукових статей/тез та участі з доповідями у студентських конференціях і семінарах, роботи в системі дистанційної освіти MOODLE, підготовки індивідуального завдання.

Підсумковий контроль знань здобувачів передбачає складання

письмового екзамену. Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів поточного контролю у співвідношенні 80 : 20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – максимальна оцінка за поточну роботу протягом семестру.

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру навчання набрав 75 балів та (або) більше, оцінка за екзамен йому може бути виставлена за результатом поточної успішності (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів	
Тема 1. Передумови виникнення корпоративної форми бізнесу	12	2	2	8	УО, КТ
Тема 2. Роль корпорацій в реалізації туристичної діяльності у міжнародному та вітчизняному середовищі	14	2	2	10	УО, ІЗ
Тема 3. Зміст та моделі корпоративного управління	14	2	2	10	УО, Е
Тема 4. Національні та міжнародні стандарти корпоративного управління	12	2	2	8	ІЗ, УО
Тема 5. Зовнішня сфера корпоративного управління	14	2	2	10	КТ, УО
Тема 6. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління	12	2	2	8	УО, Е, КТ, ІЗ
Тема 7. Організаційний механізм управління акціонерним товариством як поширеною формою корпорації	14	2	2	10	УО, Е, КТ
Тема 8. Економічний механізм управління корпорацією	14	2	2	10	УО, РЗ
Тема 9. Управління корпоративним капіталом	14	2	2	10	УО, РЗ
Тема 10. Тактичне і стратегічне управління корпораціями	12	2	2	8	УО, КТ
Тема 11. Звітність та контроль в системі корпоративного управління	12	2	2	8	УО, РЗ
Тема 12. Оцінювання ефективності корпоративного управління	12	2	2	8	УО, РЗ, КТ
Тема 13. Основи корпоративної поведінки та корпоративна культура	12	2	2	8	УО, Е
Тема 14. Моделі корпоративної соціальної відповідальності в сфері туристичного бізнесу	12	2	2	8	УО, КТ, Е, РЗ
Разом	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен					

УО – усне опитування;
РЗ – розв'язування завдань;

ІЗ – індивідуальне завдання;
КТ – комп'ютерне тестування;
Е – есе.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Передумови виникнення корпоративної форми організації бізнесу Еволюція формування корпоративної форми організації бізнесу. Діалектика розвитку корпоративних відносин. Фактори формування інтегрованих структур: розвиток фінансового капіталу, технологічні, ринкові, управлінські фактори. Стратегічні переваги та недоліки корпорацій. Роль корпорацій у економіці. Особливості формування та роль корпоративного сектора в Україні.

Основні характеристики інтеграційних процесів. Базові принципи формування корпоративних структур: кооперація, концентрація (з «капіталом», «без капіталу»), централізація. Типи інтегрування (горизонтальне, вертикальне, змішане), їх переваги та цілі. Характеристика основних форм інтегрування. Особливості побудови мережевих структур в туризмі. Різновиди і характеристики мережевих структур. Особливості управління в різних формах інтегрованих структур.

Тема 2. Роль корпорацій в реалізації туристичної діяльності у міжнародному та вітчизняному середовищі

Міжнародна інтеграція в туризмі. Особливі причини інтернаціоналізації туристичного бізнесу. Туристичні транснаціональні корпорації: сутність та типи. Покоління ТНК. Всесвітні зв'язки ТНК. Групування туристичних ТНК за спеціалізацією. Процеси транснаціоналізації в міжнародному туризмі (туроператори, сфера розміщення, перевезення). Утворення багатопрофільних галузевих концернів. ТНК на туристичному ринку України. Готельні ТНК в Україні.

Тема 3. Зміст та моделі корпоративного управління

Поняття корпоративного управління. Визначення та зміст категорії «корпоративне управління». Особливості функцій менеджменту в управлінні структурами корпоративного типу. Характеристика складових елементів корпоративного управління. Сучасні концепції корпоративного управління: об'єкти і функції.

Моделі корпоративного управління та їх характеристика. Інсайдерська та аутсайдерська моделі корпоративного управління: переваги, недоліки, сфери застосування. Характеристика існуючих моделей корпоративного управління акціонерними товариствами (німецька, англо-американська, японська, підприємницька, змішана). Учасники корпоративних відносин. Перехідна модель корпоративного управління. Модель приватного підприємства. Модель колективної власності менеджерів. Модель концентрованого зовнішнього володіння. Модель розпорошеного володіння. Модель переважного державного контролю.

Тема 4. Національні та міжнародні стандарти корпоративного управління

Поняття принципів та стандартів корпоративного управління у міжнародній туристичній діяльності, їх мета та завдання. Принципи корпоративного управління у розвитку системи корпоративного управління на туристичних підприємствах України.

Підхід міжнародної мережі з корпоративного управління до принципів ОЕСР. Основні засади корпоративного управління Німеччини. Порівняння найкращих практик діяльності рад компаній країн, що розвиваються. Берлінська ініціативна група Німецький кодекс корпоративного управління (НККУ) Основні засади корпоративного управління Великобританії. Європейська група акціонерів (Євроакціонери). Визначальні принципи корпоративного управління євроакціонерів 2000.

Тема 5. Зовнішня сфера корпоративного управління

Форми державного регулювання ринку цінних паперів. Роль і функції Комісії з цінних паперів та фондового ринку. Антимонопольне регулювання в корпоративному секторі. Управління державними корпоративними правами. Податкова політика в корпоративному секторі України. Сутність і роль депозитарної системи в корпоративному регулюванні. Види депозитарної діяльності та її суб'єкти. Управління рухом акцій на первинних і вторинних ринках. Фінансові посередники в системі корпоративного управління. Основні організаційні форми фінансового посередництва.

Тема 6. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління.

Структура корпоративних органів управління. Механізми розподілу та реалізації влади в корпораціях. Загальні збори акціонерів: функції, повноваження, технологія підготовки та проведення. Особливості формування та компетенція спостережної ради. Повноваження ревізійної комісії. Комітети і комісії в складі органів управління АТ (види, функції). Виконавчі органи управління (рада директорів, правління) в системі управління АТ, функції, розподіл повноважень. Трудові відносини з посадовими особами органів управління корпорації. Відповідальність посадових осіб органів управління акціонерного товариства. Функції та значення незалежного директора та корпоративного секретаря.

Тема 7. Організаційний механізм управління акціонерним товариством як поширеною формою корпорації

Характеристика організаційного механізму управління акціонерного товариства (АТ). Основні елементи та рушійні сили організаційного механізму. Структурна складова організаційного механізму. Процесні характеристики діяльності органів управління АТ. Механізми розподілу та реалізації влади в корпораціях. Взаємодія представницьких виборних та виконавчих органів

управління АТ, варіанти побудови. Загальна характеристика внутрішніх нормативних документів корпорацій (ВНД): технологія розробки, застосування та внесення змін.

Тема 8. Економічний механізм управління корпорацією

Сутність економічного механізму корпоративного управління. Економічні інтереси як рушійна сила та основа функціонування економічного механізму корпорації (АТ). Система зовнішніх та внутрішніх економічних відносин корпорацій (АТ). Склад та основні функції економічного механізму управління корпорацією. Загальна характеристика ринкової, інвестиційної, фінансової, мотиваційної та інших складових економічного механізму. Взаємозв'язок економічного та організаційного механізмів функціонування корпорації (АТ).

Характеристика елементів економічного механізму діяльності корпорацій. Управління інвестиційною діяльністю корпорацій (АТ). Інструменти використання зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування діяльності корпорацій (короткострокове фінансування, акціонерний механізм самофінансування, випуск облігацій, залучення позикових коштів тощо). Механізми формування фондів розвитку корпорацій. Дивідендна політика АТ.

Тема 9. Управління корпоративним капіталом

Поняття і структура корпоративного капіталу. Характеристика елементів корпоративного капіталу. Види цінних паперів: загальна характеристика та сфери застосування. Види вартості акцій. Емісія цінних паперів акціонерного товариства. Особливості економічного механізму управління корпораціями.

Фінансове планування в корпораціях. Управління капіталом корпорацій. Концепція корпоративно-дивідендної політики держави. Управління корпорацією на основі контрольних пакетів акцій.

Тема 10. Тактичне і стратегічне управління корпораціями

Особливості тактичного і стратегічного управління корпораціями. Тактичне і стратегічне управління як інструмент реалізації потенціалу корпоративного управління. Визначення параметрів тактичного і стратегічного планування корпорації. Система погодження та затвердження стратегічних і поточних планових документів. Сутність та критерії формування системи тактичного і стратегічного моніторингу. Зв'язок результатів моніторингу з цілями та стратегією корпорації. Визначення цілей діяльності корпорацій. Характеристика підходів та загальні закономірності встановлення корпоративних цілей співпраці суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків, які спрямовані на забезпечення сталого розвитку. Особливості визначення корпоративної місії та забезпечення її взаємозв'язку з місіями корпоративних формувань. Корпоративне управління процесом інтеграції підприємств. Організація технологічних ланцюгів корпорації. Тактика злиття і поглинань. Управляти процесами в суб'єктах

індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів.

Тема 11. Звітність та контроль в системі корпоративного управління

Вимоги до звітності учасників фондового ринку. Побудова фінансової звітності згідно з міжнародними та національними положеннями бухгалтерського обліку. Розкриття звітної інформації учасниками фондового ринку. Консолідована фінансована звітність. Поняття та концептуальні засади корпоративного контролю. Система корпоративного контролю та її функції. Форми та моделі корпоративного контролю. Внутрішній та зовнішній аудит в корпораціях. Типові прийоми забезпечення правового захисту інвесторів за інсайдерської та аутсайдерської системи корпоративного менеджменту та контролю. Заходи щодо забезпечення функціонування механізмів корпоративного управління і контролю в Кодексі корпоративної поведінки.

Тема 12. Оцінювання ефективності корпоративного управління

Оцінка ефективності механізмів корпоративного управління. Критерії, показники і методи оцінювання діяльності органів корпоративного управління. Організаційна ефективність: сутність, параметри та методи оцінки. Ефективність інвестиційної діяльності. Оцінка ефективності портфелю цінних паперів АТ. Ефективність корпоративного управління як досягнення балансу інтересів. Показники оцінки ефективності корпоративного управління. Особливості оцінки ефективності управління корпораціями (АТ) різного типу. Рейтинги корпоративного управління. оцінка IBI-Rating існуючої системи корпоративного управління компанії з точки зору її відповідності загальноприйнятим принципам, які лежать в основі ефективного корпоративного управління. корпоративного управління в окремій державі): індикатор корпоративного управління Davis Global dvisors, Inc; індекс розвитку корпоративного управління (Corporate Governance Risk-CGR) за методикою Кричтон-Міллера (Crichton-Miller) та Уормана (Worman);

- мікроіндикатори (оцінка рівня корпоративного управління в окремій корпорації): рейтинги та ренкінги: індикатор рівня корпоративного управління рейтингового агентства tasndard&Poor's (S&P Corporate Governance Score – CGS); коефіцієнт корпоративного управління – CGQ; рейтинг корпоративного управління (DR) консалтингової фірми Deminor (Брюссель); рейтинг корпоративного управління інвестиційного банку Brunswick UBS Warburg; економетрична модель М. Гібсона; інтегральний індекс корпоративного управління Українського інституту розвитку фондового ринку (CGI)); ренкінги корпоративного управління журналу Euromoney.

Тема 13. Основи корпоративної поведінки та корпоративна культура

Концепція корпоративної поведінки. Взаємозв'язок корпоративної поведінки та корпоративного розвитку. Елементи системи корпоративної поведінки.

Національні кодекси корпоративної поведінки. Сутність та приклади національних кодексів корпоративної поведінки при співпраці суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків, які спрямовані на забезпечення сталого розвитку.

Характеристика моделей організаційної поведінки в корпораціях. Порівняльна характеристика моделей корпоративної поведінки. Авторитарна модель. Опікунська модель. Підтримуюча модель. Колегіальна модель. Моделі, які безпосередньо залежать від керівника. Кодекс корпоративної поведінки. Удосконалення стандартів корпоративного управління.

Поняття, сутність та принципи корпоративної культури. Джерела формування корпоративної культури. Комунікації в корпоративній культурі. Позитивна та негативна корпоративна культура. Критерії формування корпоративної культури. Загальні та спеціальні принципи корпоративної культури.

Рівні корпоративної культури. Внутрішній рівень. Базовий рівень. Зовнішній рівень корпоративної культури. Структурні елементи корпоративної культури. Моделі корпоративної культури.

Тема 14. Моделі корпоративної соціальної відповідальності в сфері туристичного бізнесу

Підходи щодо змісту корпоративної соціальної відповідальності. Визначення поняття «корпоративна соціальна відповідальність бізнесу». Основні функції корпоративної соціальної відповідальності. Рівні участі туристичного бізнесу в суспільному розвитку.

Система управління корпоративною соціальною відповідальністю. Складові елементи системи управління корпоративною соціальною відповідальністю. Механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю.

Моделі корпоративної соціальної відповідальності туристичного бізнесу. Формування та становлення вітчизняної моделі корпоративної соціальної відповідальності у туризмі.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
1	2	3
<p>Знати: підходи до визначення та формування поняття «корпорація», етапи розвитку корпоративної форми бізнесу; основні характеристики інтеграційних процесів та принципи організації бізнесу; критерії корпорації</p> <p>Вміти: аналізувати основні підходи до визначення корпорації; структурувати корпорацію як систему. Визначити фактори створення корпоративних структур.</p>	<p style="text-align: center;">Тема № 1. Передумови виникнення корпоративної форми організації бізнесу)</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія появи й етапи становлення корпоративної форми власності у світі. 2. Різновиди організаційних об'єднань корпоративного типу. 3. Корпоративні права в системі управління. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 5, 7-9. Додаткові: 3, 5. Інтернет-ресурси: 3, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Різновиди організаційних об'єднань корпоративного типу в сфері обслуговування та суміжних галузях.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базові принципи формування корпоративних структур. 2. Особливості діяльності та управління основних форм інтегрованих структур. 	2
<p>Розуміти: сфери застосування «м'якої сили» в сфері туризму; мережевий підхід до розвитку корпорацій в сфері туризму.</p> <p>Вміти: аналізувати діяльність корпорацій туристичного ринку; обговорювати професійних проблем, презентувати результати досліджень у сфері туризму і рекреації.</p>	<p style="text-align: center;">Тема № 2. Роль корпорацій в реалізації туристичної діяльності у міжнародному та вітчизняному середовищі</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та причини міжнародної інтернаціоналізації в туризмі. 2. Типи туристичних транснаціональних корпорацій. 3. Групування туристичних ТНК за спеціалізацією. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 7, 9. Додаткові: 9. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2

	<p>Самостійна робота студентів. Дослідити рейтинг ТОП корпорацій в сфері туризму використовуючи ресурси: https://www.similarweb.com/top-websites/travel-and-tourism/travel-and-tourism/; https://www.statista.com/topics/962/global-tourism/#statisticChapter</p>	10
	<p>Практичне заняття № 2 1. Процеси транснаціоналізації в міжнародному туризмі. 2. Утворення багатопрофільних галузевих концернів. 3. Діяльність корпорацій на туристичному ринку України.</p>	2
<p>Знати: основні риси сучасної корпорації; моделі управління корпораціями; основні види корпоративних об'єднань та їх характерні ознаки. Вміти: аналізувати основні риси моделей управління та знаходити їх оптимальне співвідношення в практиці вітчизняного корпоративного управління; виділяти переваги різних видів корпоративних об'єднань; використовувати принципи організації та управління вітчизняними АТ.</p>	<p>Тема № 3. Зміст та моделі корпоративного управління План лекції 1. Визначення та зміст категорії «корпоративне управління». 2. Особливості функцій менеджменту в управлінні структурами корпоративного типу. Характеристика складових елементів корпоративного управління. 3. Сучасні концепції корпоративного управління: об'єкти і функції. Рекомендовані джерела: Основні: 7, 10-12. Додаткові: 3. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Акціонерне товариство та різновиди корпоративних об'єднань як об'єкти корпоративного управління . Складання таблиці «Порівняльна характеристика моделей корпоративного управління різних країн світу».</p>	10
	<p>Практичне заняття № 3 1. Інсайдерська та аутсайдерська моделі корпоративного управління: переваги, недоліки, сфери застосування. 2. Характеристика існуючих моделей корпоративного управління акціонерними товариствами (німецька, англо-американська, японська, підприємницька, змішана). Учасники корпоративних відносин. 3. Перехідна модель корпоративного управління. Модель приватного підприємства. Модель колективної власності менеджерів. 4. Модель концентрованого зовнішнього володіння. Модель розпорошеного володіння. Модель переважного державного контролю.</p>	2

<p>Знати: підходи та зміст принципів та стандартів корпоративного управління.</p> <p>Вміти: аналізувати національні та міжнародні практики корпоративного управління; виділяти переваги різних видів корпоративних об'єднань; використовувати принципи організації та управління вітчизняними АТ.</p>	<p>Тема № 4. Національні та міжнародні стандарти корпоративного управління</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття принципів та стандартів корпоративного управління у міжнародній підприємницькій туристичній діяльності, їх мета та завдання. 2. Принципи корпоративного управління у розвитку системи корпоративного управління на туристичних підприємствах України. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 7, 9. Додаткові: 6. Інтернет-ресурси: 4, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <p>Здійснити порівняльну характеристику міжнародних та національних стандартів корпоративного управління. Підготувати презентацію кращих практик корпоративного управління в сфері туризму</p>	8
	<p>Практичне заняття № 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підхід міжнародної мережі з корпоративного управління до принципів ОЕСР. 2. Основні засади корпоративного управління Німеччини. 3. Основні засади корпоративного управління Великобританії. 4. Європейська група акціонерів (Євроакціонери). 5. Порівняння найкращих практик діяльності рад компаній країн, що розвиваються. 6. Берлінська ініціативна група Німецький кодекс корпоративного управління (НККУ). 	2
<p>Знати: роль держави у формуванні корпоративних відносин; форми державного регулювання цінних паперів; роль і місце інфраструктури корпоративного середовища в системі корпоративних відносин; види фінансового посередництва.</p>	<p>Тема № 5. Зовнішня сфера корпоративного управління</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми та функції державного регулювання в системі корпоративного управління. 2. Нормативно-правова база корпоративного управління в Україні. 3. Інфраструктура корпоративного середовища. 4. Фонд державного майна України та його роль у формуванні та управлінні корпоративним сектором. 5. Національна депозитарна система. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-3, 7-9. Додаткові: 4, 6. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2

<p>Вміти: забезпечувати ефективну систему подолання негативного впливу і наслідків дестабілізуючих зовнішніх факторів середовища; забезпечувати захист інтересів організації у контактах із зовнішніми суб'єктами корпоративних відносин; здійснювати співпрацю з кредитно-фінансовими установами.</p>	<p>Самостійна робота студентів. Опрацювання правових актів: 1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». 2. Закон України «Про депозитарну систему України».</p>	10
	<p>Практичне заняття № 5 1. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку 2. Фінансові посередники в системі корпоративного управління 3. Розв'язання ситуаційної справи щодо оцінювання правомірності управлінських рішень в процесі вирішення корпоративних проблем.</p>	2
<p>Знати: особливості створення акціонерних товариств, розуміти особливості їх правового статусу. Вміти: з використанням сучасних методик з позицій системного підходу проводити комплексний аналіз діяльності корпоративної організації; планувати і здійснювати підготовку проведення загальних зборів акціонерів, органів управління в туристичному бізнесі; підтримувати раціональну структуру та збалансованість поєднання усіх ресурсів корпоративної організації</p>	<p>Тема № 6. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління План лекції 1. Структура корпоративних органів управління. Механізми розподілу та реалізації влади в корпораціях. 2. Трудові відносини з посадовими особами органів управління корпорації. 3. Відповідальність посадових осіб органів управління акціонерного товариства. 4. Функції та значення незалежного директора та корпоративного секретаря. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 9-10. Додаткові: 4. Інтернет-ресурси: 3, 5, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Ознайомлення з порядком реєстрації акціонерів. Опрацювання типових внутрішніх нормативних документів, регулюючих діяльність органів управління в готельному та ресторанному бізнесі акціонерного товариства. Підготовка порядку денного до проведення установчих зборів АТ Практичне заняття № 6 1. Загальні збори акціонерів: функції, повноваження, технологія підготовки та проведення. 2. Особливості формування та компетенція спостережної ради. 3. Повноваження ревізійної комісії.</p>	10 5

	<p>4. Комітети і комісії в складі органів управління АТ (види, функції).</p> <p>5. Проведення ділової гри «Створення акціонерного товариства».</p>	
<p>Знати: зміст та процеси організаційного механізму управління корпорацією.</p> <p>Вміти: визначати рушійні сили організаційного механізму управління корпорацією з урахуванням змін; унормувати регламентаційні дії в управлінні корпорацією.</p>	<p>Тема № 7. Організаційний механізм управління акціонерним товариством як поширеною формою корпорації</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика організаційного механізму управління акціонерного товариства (АТ). 2. Основні елементи та рушійні сили організаційного механізму. 3. Загальна характеристика внутрішніх нормативних документів (ВНД) корпорацій: технологія розробки, застосування та внесення змін. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-3. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Ознайомитись зі змістом нормативних документів Coral Trevel Group https://www.coraltg.com/</p>	10
	<p>Практичне заняття № 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структурна складова організаційного механізму. 2. Процесні характеристики діяльності органів управління АТ. 3. Механізми розподілу та реалізації влади в корпораціях. 4. Взаємодія представницьких виборних та виконавчих органів управління АТ, варіанти побудови 	2
<p>Знати: зміст та структуру економічного механізму управління корпорацією; організацію депозитарного обслуговування корпорації та організацію реєстраційної діяльності.</p> <p>Вміти: застосовувати механізми підвищення вартості корпорації з дотриманням інтересів зацікавлених осіб; використовувати механізми виведення акцій на світовий ринок;</p>	<p>Тема 8. Економічний механізм управління корпорацією</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні інтереси як рушійна сила та основа функціонування економічного механізму корпорації (АТ). 2. Характеристика елементів економічного механізму діяльності корпорацій. 3. Управління інвестиційною діяльністю корпорацій (АТ). 4. Механізми формування фондів розвитку корпорацій. Управління корпорацією на основі контрольних пакетів акцій 5. Реалізація процедури «squeeze out». <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2-3. Додаткові: 1, 8. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2

впроваджував технологію реєстратора; використовувати основні положення концепції організації депозитарію.	<p>Самостійна робота студентів. Опрацювання правових актів: 1. Закон України «Про акціонерні товариства». 2. Закон України «Про управління об'єктами державної власності». 3. Закон України «Про холдингові компанії в Україні».</p>	10
	<p>Практичне заняття № 8 1. Система зовнішніх та внутрішніх економічних відносин корпорацій (АТ). 2. Загальна характеристика ринкової, інвестиційної, фінансової, мотиваційної та інших складових економічного механізму. 3. Інструменти використання зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування діяльності корпорацій. 4. Розв'язування кейсу «Управління вартістю корпорації». 5. Розв'язування аналітичних завдань з питань управління корпоративними угодами.</p>	2
<p>Знати: зміст та структуру корпоративного капіталу; механізм управління складовими корпоративного капіталу; сучасні наукові здобутки в сфері управління. Вміти: аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку; управляти корпоративним капіталом в перебігу життєвого циклу корпорації; критично осмислювати проблеми.</p>	<p>Тема 9. Управління корпоративним капіталом План лекції 1. Поняття і структура корпоративного капіталу. Характеристика його складових. 2. Ресурсний підхід до визначення ефективності використання корпоративного капіталу. 3. Управління корпоративним капіталом в перебігу його життєвих циклів Рекомендовані джерела: Основні: 5, 12-13. Додаткові: 1-4, 7-8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. На основі фінансової звітності акціонерного товариства за п'ять років сформувати в Excel вихідні форми для оцінювання ефективності використання корпоративного капіталу</p>	10
	<p>Практичне заняття № 9 1. Методичний підхід до оцінювання ефективності використання корпоративного капіталу. 2. Дослідження якісних структурних змін узагальненої оцінки ефективності використання корпоративного капіталу 3. Розв'язування практичних завдань 4. Системний підхід до управління корпоративним капіталом</p>	2

<p>Знати: основні теорії та особливості реалізації стратегії злиття та поглинань; особливості професійної діяльності у міжнародному та вітчизняному середовищі.</p> <p>Вміти: планувати результати стратегічного розвитку туристичних підприємств; управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів.</p>	<p>Тема 10. Тактичне і стратегічне управління корпораціями</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості тактичного і стратегічного управління корпораціями. 2. Визначення місії та загально корпоративних стратегій. 3. Стратегічне планування в корпораціях. 4. Корпоративне управління процесом інтеграції підприємств. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-2. Додаткові: 6, 9. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Дослідити організацію технологічних ланцюгів корпорації в туристичній сфері чи суміжних сферах обслуговування. Тактика злиття і поглинання.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізми визначення цілей. 2. Управління організаційним розвитком корпорацій. 3. Розв'язання ситуаційної справи з визначення загально корпоративних стратегій. 	2
<p>Знати: механізми контролю; вимоги до структури та форми подання звітності учасників фондового ринку; типові прийоми забезпечення правового захисту інвесторів за інсайдерської та аутсайдерської системи корпоративного менеджменту та контролю</p> <p>Вміти: здійснювати ефективний контроль в корпорації</p>	<p>Тема 11. Звітність та контроль в системі корпоративного управління</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вимоги та будова до фінансової звітності корпорації. 2. Розкриття звітної інформації учасниками фондового ринку. 3. Система корпоративного контролю та її функції. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-3. Додаткові: 8. Інтернет-ресурси: 1, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Дослідити причини обмеженості прямого контролю в міжнародних корпораціях в сфері туризму, підготувати презентацію.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зберігання документів АТ та захист інформації. 2. Заходи щодо забезпечення функціонування механізмів корпоративного управління і контролю в Кодексі корпоративної поведінки. 3. Розв'язання ситуаційної справи з проблем корпоративного контролю. 	2

<p>Знати: критерії, показники і методи оцінювання діяльності органів корпоративного управління; методи оцінювання та індикатори організаційної та інвестиційної ефективності.</p> <p>Вміти: здійснювати аналіз та оцінку позиції корпоративної організації на фінансовому (у т.ч. фондовому) ринку.</p>	<p>Тема 12. Оцінювання ефективності корпоративного управління</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи до визначення ефективності корпоративного управління. 2. Оцінка ефективності механізмів корпоративного управління. 3. Призначення та сфери застосування рейтингів корпоративного управління. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 8. Додаткові: 8. Інтернет-ресурси 1, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати есе на тему «Ефективність корпоративного управління як досягнення балансу інтересів».</p>	8
	<p>Практичне заняття № 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методики складання рейтингів корпоративного управління. 2. Організаційна ефективність. 3. Ефективність інвестиційної діяльності корпорації. 4. Оцінка ефективності портфелю цінних паперів АТ. 5. Напрямки підвищення ефективності управління корпораціями. 	2
<p>Знати: сутність та особливості корпоративної культури, принципи корпоративної культури.</p> <p>Вміти: проводити комплексний аналіз стану корпоративної культури в туристичному бізнесі; налагоджувати корпоративні комунікації із стейкхолдерами.</p>	<p>Тема 13. Основи корпоративної поведінки та корпоративна культура</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, рівні та структурні елементи корпоративної культури. 2. Характеристика моделей організаційної поведінки в корпораціях. 3. Корпоративна етика: її сутність та основні принципи. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 5. Додаткові: 5. Інтернет-ресурси: 2, 6, 8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Порівняти Кодекси корпоративної поведінки туристичних туроператорів. Результати представити у вигляді презентації</p>	8
	<p>Практичне заняття № 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та принципи корпоративної культури. 2. Комунікації в корпоративній культурі. 3. Критерії формування корпоративної культури. 4. Загальні та спеціальні принципи корпоративної культури. 	2

<p>Знати: основи формування та механізми реалізації КСО. Розуміти рівні участі туристичного бізнесу в суспільному розвитку.</p> <p>Вміти: організувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.</p>	<p>Тема 14. Моделі корпоративної соціальної відповідальності в сфері туристичного бізнесу</p> <p>План лекції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи щодо змісту корпоративної соціальної відповідальності. 2. Рівні участі туристичного бізнесу в суспільному розвитку. 3. Система управління корпоративною соціальною відповідальністю. 4. Механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-2. Додаткові: 7-8.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Формування та становлення вітчизняної моделі корпоративної соціальної відповідальності у туризмі.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні функції корпоративної соціальної відповідальності. 2. Моделі корпоративної соціальної відповідальності туристичного бізнесу. 3. Розв'язання ситуацій пов'язаних з корпоративною соціальною відповідальністю в туризмі 	2
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX . URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T222465>
2. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. URL : https://ips.ligazakon.net/document/Z960448?ed=2018_05_15
3. Про депозитарну систему України: Закон України № 5178-VI від 06.07.2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>
4. Положення про порядок здійснення емісії акцій, реєстрації та скасування реєстрації випуску акцій : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку №98 від 10 лютого 2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0415-22#Text>
5. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України № 2269-VIII від 18.01.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>
6. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/t112939?an=0&ed=2022_12_13
7. Принципи корпоративного управління України. Київ : ДКЦПФР, 2017. URL : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36988>
8. Рекомендації з найкращої практики корпоративного управління для акціонерних товариств України. *Бюлетень «Цінні папери України». Спецвипуск.* 2019. № 3.
9. Швець Ф.Д. Корпоративне управління. : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2017. 320 с.
10. Козирєва О.В. Корпоративне управління : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)». Харків : НФаУ, 2018. 295 с.
11. Ігнатєва І.А., Гарафонов О.І. Корпоративне управління : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 600 с. URL : <https://textbook.com.ua/menedzhment/1473451649-0>
12. Шморгун Л.Г., Редзюк Є.В. Корпоративне управління : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : ВПЦ «Київський університет» , 2012. 247 с.
13. Корж Н.В., Соколовська В.В., Семенюк І.Ю. Корпоративний капітал : монографія. Вінниця: ПП «ТД Едельвейс і К», 2019. 314 с.
14. Корж Н.В. Фінансовий капітал як структурна складова капіталу. *Науковий економічний журнал «Інтелект XXI».* 2020. №6. С. 59-65.
15. Корж Н.В. Ресурсний підхід до оцінювання корпоративного капіталу підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету.* 2016. № 2 (54). С. 90-98.

Додаткові:

1. Корж Н.В. Управління фінансовим капіталом корпорації. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2019. №3. Том 21. С. 122-132.
2. Корж Н. В. Білан Ю.В. Передумови формування соціального капіталу. *Актуальні проблеми економіки. Науковий журнал*. 2015. № 7(169). С. 263-270. URL : <http://eco-science.net/m/archive2015/366--7169.html>
3. Окунєв О. Корпоративне управління в приватних та сімейних компаніях : навч. посіб. Київ : Міжнародний Інститут Бізнесу, 2012. 182 с. URL : <https://cgpa.com.ua/biblioteka/metodychni-rozrobky/>
4. Корж Н.В., Пожванюк О.В. Особливості управління в акціонерних товариствах України. *Траєкторія науки: міжнародний електронний науковий журнал*. 2017. Vol. 3. No 6.
5. Корж Н., Буковинська М. Корпоративні конфлікти: витоки та управління. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. Київ : НУХТ, 2019. Вип. 47. С.175–179. URL : <http://journal.nuft.edu.ua/index.php/swnuft/article/view/630>
6. Корж Н.В., Соколовська В.В. Стратегічне партнерство в розвитку туристичних дестинацій. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечнікова*. 2019. Т. 22. Вип. 1 (54). С. 67-70.
7. Корж Н.В. Структурування соціального капіталу як елементу корпоративного капіталу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2018. Вип. 9. Ч. 1. С. 122-126.
8. Корж Н.В. Особливості оцінки економічної ефективності корпоративного управління. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 5. С. 31-34. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2013_5_9
9. Корж Н.В., Онищук Н.В. Інтегрована бізнес-стратегія організації з управління туристичними дестинаціями (ОМД). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка*. 2022. № 26(54). С. 56-62.

Інтернет-ресурси:

1. Професійна асоціація корпоративного управління. URL : <https://cgpa.com.ua>
2. Рейтинг корпоративного управління в компаніях реального сектору. URL : <https://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/images/files/1/cg-survey-analysis-final.pdf>
3. Кодекс професійної поведінки корпоративних директорів. URL : https://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/2018/02/KODEKS-PROFESIJNOYI-POVEDIKY-KD_1.pdf
4. Кодекс корпоративного управління для приватних та сімейних компаній. URL : <https://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/images/files/Kodeks.pdf>
5. Професійний стандарт корпоративного секретаря. URL : https://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/2022/08/Profstandart_06.05.2022.pdf

6. Кодекс корпоративного управління. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12 березня 2020 року N 118. URL : https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/corporate-governance-code_final_ukr.pdf

7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL : <https://www.nssmc.gov.ua>

8. Система MOODLE Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. URL : <http://moodle.vtei.edu.ua/>